

Äldreboendeplan 2026 med utblick mot 2050 – Stadsövergripande äldreboendeplan

Framställan från äldrenämnden

Förslag till beslut

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Äldreboendeplan 2026 med utblick mot 2050 – Stadsövergripande äldreboendeplan godkänns enligt bilaga till promemorian och med hänvisning till vad som sägs i promemorian.

Föredragande borgarrådet Torun Boucher

Sammanfattning av ärendet

Varje kommun har ett ansvar för att planera för bostadsförsörjningen i kommunen. När det gäller äldre människor har kommunen ett särskilt ansvar att tillhandahålla särskilda boendeformer för äldre som behöver omsorg och stöd. I Stockholms stad har äldrenämnden kommunfullmäktiges uppdrag att på en stadsövergripande nivå samordna planeringen av särskilda boendeformer, det vill säga vård- och omsorgsboende, servicehus och korttidsboenden.

I uppdraget ingår att sammanställa en årlig stadsövergripande äldreboendeplan. I planen görs en prognos för behoven av vård- och omsorgsboende och korttidsboende. Planen innehåller också en beskrivning av aktuell kapacitet vad gäller tillgången till platser.

I framskrivningen av äldreboendeplanen har nulägesalternativet i Swecos prognosmodell använts, vilken baseras på antagandet att nuvarande nivåer på omsorgskonsumtion kommer att kvarstå och att det ökade behovet relateras till den demografiska utvecklingen.

Andelen 65 år och äldre kommer att öka kraftigt under de kommande decennierna, vilket innebär stora utmaningar för samhället. Störst påverkan på äldreomsorgen har utvecklingen inom åldersgruppen 80 år och äldre. Enligt aktuell befolkningsprognos för Stockholms stad förväntas denna åldersgrupp fördubblas under prognosperioden, från cirka 7 500 år 2024 till cirka 19 700 år 2050.

Den sammanfattande slutsatsen i 2026 års äldreboendeplan är att det kommer att råda brist på platser i särskilda boendeformer för äldre såväl i närtid som på längre sikt och det är av stor vikt att ytterligare platser tillskapas genom nyproduktion. Utöver det

behöver olika lösningar övervägas och planeras. Det kan till exempel handla om att fortsatt inventera tomställda platser, undersöka möjligheter till förtätning i befintliga vård- och omsorgsboenden, men också om att se över kösystem och valfrihetssystem så att dessa fungerar optimalt.

Beredning

Ärendet har initierats av äldrenämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret anser att äldreboendeplanen 2026 ger en tydlig bild av den demografiska utvecklingen och de utmaningar som följer för stadens äldreomsorg. Planen beskriver en övergripande inriktning, strategier och förutsättningar för att på sikt klara av att möta äldres behov av olika särskilda boendeformer.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Den demografiska utvecklingen, med en snabbt växande äldre befolkning, kräver en utbyggnad av stadens vård- och omsorgsfastigheter. Det är en stor utmaning, men också en möjlighet att skapa en hållbar äldreboendeförsörjning där individens behov står i centrum och där staden behåller rådighet över utvecklingen.

För att stärka stadens kontroll över särskilda boendeformer och minska risken för platsbrist och sårbarhet vid avvecklingar återinförde vi i den rödgröna majoriteten planeringsinriktningen: minst 60 procent av platserna på vård- och omsorgsboenden ska tillhandahållas i kommunalt ägda fastigheter. Denna princip ger långsiktighet och säkerställer att lokalerna kan användas för vård och omsorg oavsett driftsform.

Det ökade behovet ställer krav på Micasa Fastigheter i Stockholm AB, som fortsatt ska ligga i framkant när det gäller rättvist byggande, klimatsmarta lösningar och trygga boendemiljöer. Med tanke på de stora investeringar som ombyggnation och nyproduktion innebär är det avgörande att boendeplaneringen ger en tydligare bild av både vilka äldreboendeformer som redan finns och vilka som behövs framåt.

Därför kommer stadsledningskontoret att ta en mer aktiv och samordnande roll i äldreboendeplaneringen och lokalförsörjningsfrågorna. Det nya arbetssättet ska vara mer handlingsinriktat och konkret identifiera lägen och skapa förutsättningar för nya vård- och omsorgsboenden i nära samverkan med berörda nämnder och bolag. Det innebär en tydligare och mer offensiv planering av framtidens fastigheter för vård och omsorg.

Stockholm den 11 december 2025

Torun Boucher

Bilaga

Bilaga - Äldreboendeplan 2026 med utblick mot 2050, dnr KS 2025/135-1.2

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation av borgarråden Christofer Fjellner och Andrea Hedin (båda M) och borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Att delvis godkänna förslag till beslut.
2. Att därutöver anföra

Fram till 2040 beräknas gruppen över 80 år att fördubblas. Detta kräver stora satsningar och investeringar i äldreomsorgen – både i personal och fastighetsbestånd. Samtidigt vet vi att många i nuläget tackar nej till erbjudna bostäder då de inte motsvarar behov och önskemål. Detta trots att många äldre bor i bostäder som är föga anpassade för de funktionsnedsättningar som äldre ofta har. Den äldres behov och förutsättningar måste självklart alltid vara i fokus för att säkerställa ett värdigt åldrande. Det innebär att de kommande äldrebostäderna måste vara flexibla, ha tillgång till uteplatser/utevistelse, möjliggöra socialt umgänge och olika typer av aktiviteter som fritidsintressen, kultur etcetera. Våra partier har även tidigare påtalat den stora risken för brist på äldrebostäder och inskränkt valfrihet. Det är alldeles uppenbart att majoriteten inte tagit till sig varningssignalerna om äldres bostadsbehov och inte sett behoven av att ta krafttag för att undvika en mycket besvärlig situation framöver. Med det ständiga upprepadet om rådighet kan vi nu konstatera att det närmast handlar om rådlöshet och inte samarbete med till exempel olika aktörer och innovativa företag inom bostadssektorn. Förvaltningen konstaterar också krasst att ”enligt behovsprognosen kommer behovet av vård- och omsorgsboenden inte att kunna tillgodoses inom stadens egen regi.”. Detta är ett faktum vi länge varnat för. Att vänstermajoriteten av rent ideologiska skäl envist håller fast vid den återinförda 60/40-principen gällande fördelning av vård- och omsorgsboenden mellan egen och privat regi, riskerar att resultera i ett stort underskott på platser i vård- och omsorgsboenden. Förvaltningen skriver om ett prognostiserat underskott på hisnande 4 800 platser (cirka 60 normalstora boenden) till år 2050. Vidare skriver förvaltningen att ”teoretiskt skulle en större andel av behovet kunna tillgodoses genom privata ”LOV-platser”. Ändå tycks vänstermajoriteten välja brist över att låta fler privata aktörer tillgodose äldres behov i framtiden. Tvärtemot förvaltningens bedömning att beroendet av platser i privat regi snarare kommer att öka. Vänsterstyrets ideologiska ambitioner och verkligheten verkar inte gå helt i takt.

Vi vill däremot se breda investeringar i vård- och omsorgsboenden, seniorboenden och andra typer av profilboenden för att möta den demografiska utvecklingen. Stockholm måste leva upp till ambitionen om att vara en äldrevänlig stad. Den

sammanfattande slutsatsen i 2026 års boendeplan är således tyvärr att det kommer att råda brist på platser i vård- och omsorgsboenden i såväl närtid som på längre sikt. Tidplanerna har skjutits fram i samtliga projekt på grund av fördröjning och komplikationer gällande bland annat detaljplanearbetet och överklagan av dessa. Ett nybyggnadsprojekt med 100 platser i vård- och omsorgsboende i Riksby inom Bromma stadsdelsområde har också utgått sedan föregående års boendeplan. Samtidigt pågår ett stort förändringsarbete kring stadens servicehus. Om servicehusen är i behov av renovering ska de självklart renoveras eller ombildas till annan vård och omsorgsverksamhet. Det viktiga är att platserna inte permanent försvinner ur beståndet. Staden måste ta ansvar för att upprätthålla och på sikt öka kapaciteten inom äldreomsorgen, inte minska den.

Både staden och privata aktörer behöver dra sitt strå till stacken när det gäller tillskapandet av nya vård- och omsorgsboenden. Olika aktörer står inte i motsatsförhållanden till varandra, utan kompletterar varandra i den stora utbyggnad som kommer att behöva ske för att möta den demografiska utmaningen. För att privata aktörer ska vilja investera i nya projekt behövs hållbara långsiktiga regler. Samtidigt måste politiken reflektera över hur renoveringar och annat underhåll som också påverkar antalet platser ska hanteras för att kunna ge rimliga förväntansbilder till förvaltningar och i förlängningen de som bor och verkar i Stockholm. Vi tycker därför att det är allvarligt att staden riskerar att gå miste om helt nödvändiga investeringar i äldreomsorgen till följd av majoritetens ideologiska skygglappar. Våra partier välkomnar istället alla investeringar som kan förbättra äldreomsorgen för stockholmarna. Vi väljer att äldre ska få den omsorg de behöver, inte ideologiska feberdrömmar.

Kommunstyrelsen

Reservation av Christofer Fjellner, Jonas Nilsson och Johan Paccamonti (alla M), Jan Jönsson (L) och Jonas Naddebo (C) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

I den stadsövergripande äldreboendeplanen prognosticeras behovet av särskilda boendeformer (vård- och omsorgsboende, profilboende och korttidsboende) fram till år 2050. Framskrivningen av behov baseras på den prognosmodell som tagits fram av Sweco, och som tillämpats även i tidigare års boendeplaner.

I 2026 års äldreboendeplan används endast ett prognosalternativ, det så kallade nulägesalternativet. Prognosen baseras på antagandet att nuvarande nivåer på omsorgskonsumtion (behov av särskilda boendeformer) kommer att kvarstå och att det ökade behovet relateras till den demografiska utvecklingen.

En bostad i vård- och omsorgsboende (inklusive profilboende) kan den få som har ett beslut om bistånd om denna kombinerade boende- och omsorgsform. I Stockholms stad var det cirka 5 700 personer som vid utgången av år 2024 hade ett verkställt biståndsbeslut om vård- och omsorgsboende (inklusive profilboende). År 2030 förväntas närmare 7 000 personer vara i behov av särskilt boende. År 2050 prognosticeras antalet personer ha ökat till 11 700.

När det gäller tillgången till platser, fanns det vid utgången av år 2024 cirka 3 400 platser inom stadens eget bestånd. Därutöver nyttjade staden cirka 2300 platser inom de privata boenden som upphandlats enligt LOV, såväl inom som utom staden. Utifrån aktuell planering av nytillskott, beräknas staden ha tillgång till ytterligare knappt 1 100 platser år 2030. Om inte ytterligare platser kan tillkomma, beräknas underskottet av platser att öka till cirka 4 800 år 2050. Det motsvarar cirka 60 vård- och omsorgsboenden av normalstorlek (80 platser).

Servicehus ingår inte i behovsprognosen, men då det ännu är en form av särskilt boende i Stockholms stad, har denna boendeform tagits med i äldreboendeplanen. Stockholms stad är en av få kommuner i landet som har kvar servicehus som särskild boendeform. I de flesta fall har servicehusen omvandlats till seniorboenden eller trygghetsboenden utan biståndsbedömning.

Enligt stadens planeringsinriktning ska minst 60 procent av vård- och omsorgsfastigheterna finnas inom stadens eget bestånd. År 2024 ägde staden genom fastighetsbolaget Micasa Fastigheter i Stockholm AB totalt 39 vård- och omsorgsfastigheter. Detta motsvarar cirka 48 procent av det totala antalet vård- och omsorgsfastigheter inom staden. Utifrån de avvecklingar och nytillskott som presenteras i äldreboendeplanen, kommer denna andel inte att förändras om inte ytterligare nytillskott tillkommer.

En avgörande faktor för att kunna tillskapa ytterligare platser inom staden är att det finns tillgång till lämplig mark att bygga på. I dagsläget är det mycket svårt att hitta mark som uppfyller kraven för ett vård- och omsorgsboende, framför allt i innerstaden. Besluts- och byggprocesser tar ofta lång tid i anspråk, projekt som planeras färdigställas ett visst år kan av olika skäl flyttas framåt i tiden.

Att prognosticera behovet av särskilt boende och tillgången till platser är komplext, eftersom dessa faktorer kan påverkas av en rad omständigheter som idag inte är kända. Utvecklingen av äldres hälsa, forskning kring demenssjukdomar och nya stödformer kan ha betydelse för behovet av vård- och omsorgsboende. Vidare finns viss osäkerhet i den planering av nybyggnadsprojekt som redovisas i äldreboendeplanen.

Den sammanfattande slutsatsen i 2026 års äldreboendeplan är att det kommer att råda brist på platser i särskilda boendeformer för äldre såväl i närtid som på längre sikt och det är av stor vikt att ytterligare platser tillskapas genom nyproduktion. Utöver det behöver olika lösningar övervägas och planeras. Det kan till exempel handla om att fortsatt inventera tomställda platser, undersöka möjligheter till förtätning i befintliga vård- och omsorgsboenden, men också om att se över kösystem och valfrihetssystem så att dessa fungerar optimalt.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 21 oktober 2025 följande.

Äldrenämnden godkänner förvaltningens förslag till stadsövergripande äldreboendeplan år 2026 med utblick mot år 2050 och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Reservation av Nike Örbrink (KD), Hugo Laigar m.fl. (M), Margita Jacobsson (L) och Thomas Wihlman (C), se Reservationer m.m.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 22 september 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stockholms stad står inför omfattande behov av utbyggnad av vård- och omsorgsboenden för att möta de behov som prognosticeras i äldreboendeplanen. Behovet av strukturerade planeringsprocesser på såväl kortare som längre sikt är därför stort.

Utifrån nuvarande planeringsunderlag behöver takten för nyproduktion av fastigheter för vård- och omsorgsboende öka. Andra lösningar måste också arbetas med aktivt, till exempel möjlighet att öppna upp tillfälligt stängda platser, förtäta inom befintliga byggnader men också att se över kösystem och valfrihetssystem så att de fungerar optimalt.

De boenden som nyproduceras måste byggas yteffektivt och utformas så att personalresurser kan användas på ett rationellt sätt. Ett funktionsprogram med en funktionell och ekonomiskt hållbar standardnivå för nybyggnationer (oavsett privat eller kommunal byggherre) behöver tas fram.

Bristen på platser kan medföra att enskildas möjligheter att välja ett boende kommer att behöva ställas mot ett omfattande omsorgsbehov som behöver tillgodoses. Vidare kan bristen på platser komma att påverka äldreomsorgens övriga verksamheter då fler

personer kan antas komma att bo kvar i sin ordinära bostad med omfattande omsorgsbehov.

En hög andel av de platser som nyttjas för närvarande finns i boenden i upphandlade i privat regi enligt lag (2008:962) om valfrihetssystem LOV. Staden kan inte påverka antalet utförare eller var utförare väljer att bygga nya boenden. Som beställare behöver staden därför vara aktiv och agera så att befintliga utförare väljer att stanna kvar och att nya väljer att etablera sig. Dialog med privata aktörer, såväl byggherrar som utförare av verksamhet, om stadens behov är därför av vikt.

Äldreförvaltningen föreslår att äldrenämnden godkänner förvaltningens förslag till stadsövergripande äldreboendeplan år 2026 med utblick mot år 2050 och överlämnar den till kommunstyrelsen.

Remissammanställningen

Ärendet har initierats av äldrenämnden och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 19 november 2025 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ställer sig positiv till äldrenämnden förslag till *Stadsövergripande boendeplan 2026 med utblick mot 2050*. Boendeplanen ger en tydlig bild av den demografiska utvecklingen och de utmaningar som följer för stadens äldreomsorg. Planen beskriver en övergripande inriktning, strategier och förutsättningar för att på sikt klara av att möta äldres behov av olika särskilda boendeformer.

Stadsledningskontoret anser att planen är ett strategiskt viktigt verktyg i stadens arbete med att nå kommunfullmäktiges mål:

1.4 Stockholm ska vara en bra stad att åldras i – med god omsorg och stor trygghet

3.3 I Stockholm ska alla ha rätt till ett bra boende som de har råd med.

Stadsledningskontoret bedömer samtidigt att det finns behov av att ytterligare utveckla sambandet mellan behovsanalysen och de åtgärder som föreslås för att möta det ökande behovet av vård- och omsorgsboenden.

Stadsledningskontoret ser det som angeläget att analysen av de ekonomiska konsekvenserna utvecklas med särskilt fokus på kopplingen mellan planerat behov av nya boenden och de totala kostnaderna för hyra, nyproduktion, renoveringar och evakueringar. Tidplanerna för nyproduktion och upprustning är avgörande för att säkra tillgången på platser under en period med ökande behov. Alternativa lösningar via privata LOV-platser kan bidra, men beroendet av privat regi behöver vägas mot stadens långsiktiga mål om 60 procent rådighet.

I kommunfullmäktiges budget för år 2025 har kommunstyrelsen fått i uppdrag tillsammans med äldrenämnden, Micasa Fastigheter och stadsdelsnämnderna ta fram ett förslag på förändrad modell för stadens boendeplanering.

I den nya modellen kommer boendeplaneringen att integreras i stadens ordinarie lokalförsörjningsprocess och följas upp genom kommunstyrelsens lokalresursplan. Arbetet med den nya modellen innebär att kopplingen mellan behovsanalys, investeringar och ekonomiska konsekvenser kan utvecklas och fördjupas. Stadsledningskontorets synpunkter kommer därmed att hanteras inom ramen för detta arbete.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att *Stadsövergripande äldreboendeplan 2026 med utblick 2050* godkänns med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Reservationer m.m.

Äldrenämnden

Reservation av Nike Örbrink (KD), Hugo Laigar m.fl. (M), Margita Jacobsson (L) och Thomas Wihlman (C)

1. Att delvisa godkänna äldreboendeplanen
2. Att därutöver anföra följande

Fram till 2040 beräknas gruppen över 80 år att fördubblas. Detta kräver stora satsningar och investeringar i äldreomsorgen – både i personal och fastighetsbestånd. Samtidigt vet vi att många i nuläget tackar nej till erbjudna bostäder då de inte motsvarar behov och önskemål. Detta trots att många äldre bor i bostäder som är föga anpassade för de funktionsnedsättningar som äldre ofta har. Den äldres behov och förutsättningar måste självklart alltid vara i fokus för att säkerställa ett värdigt åldrande. Det innebär att de kommande äldreboendena måste vara flexibla, ha tillgång till uteplatser/utevistelse, möjliggöra socialt umgänge och olika typer av aktiviteter som fritidsintressen, kultur etcetera.

Våra partier har även tidigare påtalat den stora risken för brist på äldreboendeställen och inskränkt valfrihet. Det är alldeles uppenbart att majoriteten inte tagit till sig varningssignalerna om äldres bostadsbehov och inte sett behoven av att ta krafttag för att undvika en mycket besvärlig situation framöver. Med det ständiga upprepadet om rådighet kan vi nu konstatera att det närmast handlar om rådlöshet och inte samarbete med till exempel olika aktörer och innovativa företag inom bostadssektorn.

Förvaltningen konstaterar också krasst att ”enligt behovsprognosen kommer behovet av vård- och omsorgsboenden inte att kunna tillgodoses inom stadens egen regi.”. Detta är ett faktum vi länge varnat för. Att vänstermajoriteten av rent ideologiska skäl envist håller fast vid den återinförda 60/40-principen gällande fördelning av vård- och omsorgsboenden mellan egen och privat regi, riskerar att resultera i ett stort underskott på platser i vård- och omsorgsboenden. Förvaltningen skriver om ett prognostiserat underskott på hisnande 4 800 platser (cirka 60 normalstora boenden) till år 2050. Vidare skriver förvaltningen att ”teoretiskt skulle en större andel av behovet kunna tillgodoses genom privata ”LOV-platser”. Ändå tycks vänstermajoriteten välja brist över att låta fler privata aktörer tillgodose äldres behov i framtiden. Tvärtemot förvaltningens bedömning att beroendet av platser i privat regi snarare kommer att öka. Vänsterstyrets ideologiska ambitioner och verkligheten verkar inte gå helt i takt.

Vi vill däremot se breda investeringar i vård- och omsorgsboenden, seniorboenden och andra typer av profilboenden för att möta den demografiska utvecklingen. Stockholm måste leva upp till ambitionen om att vara en äldrevänlig stad.

Den sammanfattande slutsatsen i 2026 års boendepplan är således tyvärr att det kommer att råda brist på platser i vård- och omsorgsboenden i såväl närtid som på längre sikt. Tidplanerna har skjutits fram i samtliga projekt på grund av fördröjning och komplikationer gällande bland annat detaljplanearbetet och överklagan av dessa. Ett nybyggnadsprojekt med 100 platser i vård- och omsorgsboende i Riksby inom Bromma stadsdelsområde har också utgått sedan föregående års boendepplan.

Samtidigt pågår ett stort förändringsarbete kring stadens servicehus. Om servicehusen är i behov av renovering ska de självklart renoveras eller ombildas till annan vård- och omsorgsverksamhet. Det viktiga är att platserna inte permanent försvinner ur beståndet. Staden måste ta ansvar för att upprätthålla och på sikt öka kapaciteten inom äldreomsorgen, inte minska den.

Både staden och privata aktörer behöver dra sitt strå till stacken när det gäller tillskapandet av nya vård- och omsorgsboenden. Olika aktörer står inte i motsatsförhållanden till varandra, utan kompletterar varandra i den stora utbyggnad som kommer att behöva ske för att möta den demografiska utmaningen. För att privata aktörer ska vilja investera i nya projekt behövs hållbara långsiktiga regler. Samtidigt måste politiken reflektera över hur renoveringar och annat underhåll som också påverkar antalet platser ska hanteras för att kunna ge rimliga förväntansbilder till förvaltningar och i förlängningen de som bor och verkar i Stockholm

Vi tycker därför att det är allvarligt att staden riskerar att gå miste om helt nödvändiga investeringar i äldreomsorgen till följd av majoritetens ideologiska skygglappar. Våra partier välkomnar istället alla investeringar som kan förbättra äldreomsorgen för stockholmarna. Vi väljer att äldre ska få den omsorg de behöver, inte ideologiska feberdrömmar.